

Čís. 533.

Není-li jinak ujednáno, jest kupitel povinen zaplatiti kupní cenu při odebrání zboží z ruky do ruky a nemá práva žádati, by mu zboží zasláno bylo na dobírku. Obchodní zvyklosti, dle níž kupitel platíval, až když zboží obdržel, nelze v poválečných poměrech se dovolávati.

(Rozh. ze dne 1. června 1920, Rv II 91/20.)

Žalobce zaslal žalované firmě sídlící v jiném místě dvě automobilové obruce, by mu na ně zhotovila automobilový plášť. Po skončení práce žádala žalovaná, by jí žalobce zaplatil předem, kdežto žalobce byl ochoten platiti dobírkou, na což žalovaná nepřistoupila. Žalobě, by žalovaná byla uznána povinnou vydati automobilový plášť proti tomu, že úplata za opravu bude zapravena ihned po dojití pláště pokud se týče dobírkou, procesní soud první stolice vyhověl a uvedl mimo jiné — dospěv najmě k názoru, že tu jde o smlouvu kupní a nikoli o smlouvu o dílo — v důvodech po stránce právní: Dle § 1062 obč. zák. jest žalobce povinen kupní cenu zaplatiti a koupennou věc převzít. Žalobce nabídl se žalovanému, že věc převezme a kupní cenu zaplatí, není tudíž na jeho straně prodlení v přijetí věci pokud se týče zaplacení kupní ceny, kdežto žalovaný jest v prodlení, ježto věc bezdůvodně zadržuje. Placení předem nebylo umluveno, pročez žalovaný nemůže požadovati, by kupní cena byla zaplacená před odevzdáním věci, rovněž nemůže sám určovati způsob dopravy, jmenovitě není zvykem, by prodatel vyzval kupitele ku převzetí věci. Žalobce žádal, by věc byla zaslána poštou a žalovaný byl povinen tomu vyhověti. Doprava poštou jest obvyklou a rozumí se vlastně sama sebou. Žalovaný nemůže se dovolávati nejistoty poštovních poměrů. Zaslání dobírkou je vlastně plněním z ruky do ruky, o něž se žalovanému jedná. O dvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Lhostejno, zda smlouvu mezi stranami jest považovati za smlouvu o dílo či za smlouvu kupní a tu opět zda jde o kup dle práva obchodního či dle práva občanského. Jde-li o kup dle práva obchodního dle § 1166 obč. zák. a čl. 272 obch. zák., jest zaplatiti kupní cenu při odevzdání věci (čl. 343, odstavec třetí obch. zák.). Věc jest předati na místě, kde prodatel má svůj závod (čl. 342, odstavec druhý, obch. zák.), při čemž odevzdáním jest též předání věci povozníkovi (čl. 344 obch. zák.). Předválečný zvyk obchodní, že při koupi distanční dlužno zapraviti kupní cenu nikoliv již při odeslání, nýbrž teprve po té, kdy zásilka došla na místo určení, pozbyl za války platnosti. Převaha zboží nad penězi a tím sesílená posice vlastníka věci jeví se prakticky též v tom, že jest nyní zvykem, že platí se kupní cena předem. Žalobce nemůže se proto dovolávati onoho předválečného zvyku a dlužno tu použití zákonného předpisu, dle něhož jest kupní cenu zaplatiti při odevzdání (čl. 342, odstavec třetí obch. zák.). Ostatně vycifuje to žalobce sám, nabízej se platiti dobírkou, a maje za to, že tím dostojí svému závazku. Než v odeslání zboží na dobírku nelze spatřovati placení; odesláním zboží dobírkou zmocňuje odesílatel poštu nebo železnici, by za něho placení přijala, a placení jest dokonáno teprve výplatou dobírky; požadavku placení není tudíž vyhověno tím, že bylo zboží zasláno na dobírku. Nejinak jest tomu, jde-li o kup práva občanského Sídla žalovaného jest pro něho splništěm (§ 905 obč. zák.) ať již automobilový plášť odevzdá

žalobci přímo ve svém sídle, či dle poukazu žalobce zašle mu ho poštou nebo dráhou. Současně má žalobce zaplatiti hotově kupní cenu, jinak může mu žalovaný odepřítí vydání věci (§ 1062 obč. zák.). Kdyby smlouva mezi spornými stranami byla smlouvou o dílo, bylo by dle § 1170 obč. zák. zapraviti úplatu po dokončení díla. Podnikatel, používaje svého práva zadržovacího, může odpírati vydání zboží, nezaplatí-li objednatel kupní cenu z ruky do ruky. (Krainz: System V., vydání I., str. 452. II., část prvá, str. 351).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud přidává se k právnímu názoru odvolacího soudu a, poukazuje k jeho odůvodnění, dodává vzhledem k vývodům dovolacího spisu toto: Z toho, že odvolací soud rozebral sporný případ ze všech v úvahu přicházejících hledisk, nelze ho zajisté ještě snad kárati. Ostatně dovolatel sám nevyjadřuje se určitě o tom, jaký právní poměr on ve smlouvě shledává. Tuzemské i cizozemské poměry trhové z doby válečné a nynější doby poválečné jsou obecně známy a netřeba jich proto vyšetřovati a zjišťovati. Obecně známým jest pokles hodnoty peněz a jeho protějšek vzestup hodnoty zboží. Obecně známým jest přirozený důsledek těchto hospodářských poměrů, že, kdo zboží zadává, činí tak jen proti hotovému zaplacení z ruky do ruky a že dřívější předválečné zvyklosti byly po této stránce předstiženy změněnými poměry hospodářskými. Dříve při nadvýrobě byl ve výhodnějším postavení kupitel. O jeho přízeň musel se ucházeti a jemu oproti dispositivním předpisům zákona musel různé výhody poskytovatí prodatel, chtěl-li vůbec zboží odbýti. Dnes pánem situace je ten, kdo má zboží, uchazeč o zboží stal se tím, kdo je hospodářsky v nevýhodě a následkem toho nucen, zřici se toho, co mu vzhledem k jeho dřívější, hospodářsky silnější posice skytaly obchodní zvyklosti doby předválečné. Není správným tvrzení dovolacího spisu, že žalovaný požadoval placení předem. Smysl celé korespondence byl ten, že žalovaný chtěl automobilový plášť dáti z ruky jen proti současnému hotovému zaplacení. Jakým způsobem by žalující strana uskutečnila placení z ruky do ruky proti vydání automobilového pláště, bylo žalovanému lhostejno. Přirozeně v tom případě, že žalující strana by se rozhodla, zaslati peníze poštou, musela by je dříve dáti na poštu. Žalovaný dostal by je však teprvé, až byly by mu poštou dodány, a týmž okamžikem byl také ochoten, tradiční úkon předsevzítí. Ani v tomto případě nejednalo by se tudíž v pravdě o placení předem. Má-li se cena trhově platiti při odevzdání, musí tradiční úkon prodatele a placení kupitele časově se stýkati. Každé místní dělení tradičního úkonu a placení chová v sobě časové dělení obou těchto úkonů a nemusí prodatelem býti schváleno. Tímto případem je zejména zaslání zboží dobírkou. K tomu není prodatel zavázán.

Čís. 534.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n.).

Dohodli-li se manželé za sporu o rozvod manželství od stolu a lože na dobrovolném rozvodu, řídí se příslušnost pro vyřízení žádosti o přeměnu rozvodu v rozluku třetím a nikoli druhým odstavcem §u 20 rozl. zák.